

Received: July 3, 2026

Revised: August 24, 2026

Accepted: August 27, 2026

การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวและปัจจัยความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรมในวัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) จังหวัดนครศรีธรรมราช

An Assessment of Tourism Potential and Success Factors
of Cultural Tourism Management
: Chedi Temple (Ai Khai), Nakhon Si Thammarat Province

พัทธนันท์ อธิตัง*

เจษฎา นกน้อย

คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author) E-mail: boss_ac0007@hotmail.com

Pattanun Atitang*

Chetsada Noknoi

Faculty of Economics and Business Administration, Thaksin University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 2) ศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 30 ราย ประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ผู้บริหารหรือผู้แทนวัด ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ และสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกได้ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ร่วมกับ SWOT Analysis เพื่อจำแนกปัจจัยภายในและภายนอกและสังเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสามารถสังเคราะห์ได้ 4 มิติ ได้แก่ 1) ศักยภาพด้านทรัพยากรวัฒนธรรม 2) ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน 3) ศักยภาพด้านการเข้าถึงและการให้บริการ และ 4) ศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยมีจุดเด่นจากทุนทางวัฒนธรรม ความเชื่อ ความศรัทธา การมีส่วนร่วมของชุมชน การเข้าถึงพื้นที่ และการสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ ขณะที่ยังมีข้อจำกัดด้านการจัดระเบียบพื้นที่ บุคลากร ภาษา สิ่งอำนวยความสะดวก โครงสร้างการบริหาร และการรองรับนักท่องเที่ยว สำหรับปัจจัยความสำเร็จพบ 8 ด้าน ได้แก่ 1) การให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี 2) การคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตท้องถิ่น 3) การให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง 4) การอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม 5) การสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว 6) การคำนึงถึงขีดความสามารถรองรับและความสะอาด 7) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และ 8) การจัดการอย่างยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม; ศักยภาพการท่องเที่ยว; ปัจจัยความสำเร็จ

Abstract

This study aimed to: 1) examine the cultural tourism potential of Chedi Temple (Ai Khai), Nakhon Si Thammarat Province; and 2) investigate the success factors of cultural tourism management at the destination. A qualitative research design was employed. Thirty key informants were purposively selected from five stakeholder groups: government representatives, temple administrators or representatives, community leaders, local entrepreneurs, and tourists. Data were collected through non-participant observation, in-depth interviews, and a focus group discussion. Data were analyzed using content analysis and SWOT analysis to identify internal and external factors and to synthesize the tourism potential into four dimensions. The findings indicated four dimensions of cultural tourism potential: cultural resource potential; community participation potential; accessibility and service potential; and destination management potential. The destination's strengths included distinctive cultural resources, beliefs and faith, community participation, accessibility, and support from relevant sectors, while limitations concerned site organization, staffing, foreign-language communication, facilities, administrative structure, and visitor carrying capacity. Eight success factors were identified: emphasis on history, heritage, arts, culture and traditions; preservation of local ways of life; knowledge provision to stakeholders; cultural and environmental conservation; visitor satisfaction; carrying capacity and cleanliness; visitor safety and security; and sustainable management in economic, social, and environmental dimensions.

Keywords: Cultural tourism; Tourism potential; Success factors

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย เนื่องจากสามารถสร้างรายได้ กระจายโอกาสทางเศรษฐกิจ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับพื้นที่ ประเทศไทยมีความได้เปรียบด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ภายหลังการฟื้นตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ภาครัฐได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการยกระดับการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้มุ่งสู่การท่องเที่ยวคุณภาพ (High Value Tourism) และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจ การอนุรักษ์ทรัพยากร และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (United Nations Tourism, 2024; Tourism Authority of Thailand, 2025)

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากนักท่องเที่ยวในปัจจุบันไม่ได้มุ่งเพียงการพักผ่อน แต่ยังให้ความสำคัญกับการเรียนรู้คุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี และอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่สะท้อนวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงต้องให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม และการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน (Meesomsak, 2022; United Nations Tourism, 2024)

จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากทุนทางประวัติศาสตร์ ศาสนา ความเชื่อ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นที่หลากหลาย โดยเฉพาะ วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) อำเภอสิชล ซึ่งมีความโดดเด่นด้านความเชื่อและความศรัทธา และพัฒนาจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศรัทธาที่มีความสำคัญ มีนักท่องเที่ยวและผู้แสวงบุญเดินทางเข้ามาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ธุรกิจที่พัก ร้านอาหาร การคมนาคม ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก และวิสาหกิจชุมชน อย่างไรก็ตาม การเติบโตของการท่องเที่ยวก่อให้เกิดความท้าทายด้านความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว การจัดระเบียบพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดการสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์คุณค่าทางวัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนั้น วัดเจดีย์จึงมีความสำคัญในฐานะกรณีศึกษาที่สะท้อนการเชื่อมโยงระหว่าง ทุนทางวัฒนธรรม ความเชื่อและศรัทธา ชุมชน และเศรษฐกิจการท่องเที่ยว ซึ่งจำเป็นต้องมีการจัดการที่สามารถสร้างสมดุลระหว่างการสร้างรายได้กับการอนุรักษ์วัฒนธรรมและคุณภาพชีวิตของชุมชนอย่างยั่งยืน

แม้ว่าจะมีงานวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงศรัทธา และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีข้อจำกัดของงานศึกษาที่ บูรณาการการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวควบคู่กับการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในบริบทเฉพาะของวัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) โดยเฉพาะการเชื่อมโยงทุนทางวัฒนธรรมและความศรัทธากับการมีส่วนร่วมของชุมชน ระบบบริการ และการบริหารจัดการเพื่อความยั่งยืน นอกจากนี้ ยังขาดการศึกษาเชิงบูรณาการที่สะท้อนมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายภาคส่วนและนำผลการวิเคราะห์ไปสู่แนวทางการจัดการที่สามารถปฏิบัติได้จริง ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมุ่งประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวและศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) เพื่อเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว และนำไปสู่แนวทางการพัฒนาที่สร้าง คุณค่าร่วมระหว่างวัด ชุมชน ภาคธุรกิจ และหน่วยงานภาครัฐ ควบคู่กับการอนุรักษ์อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา มุ่งทำความเข้าใจศักยภาพและปัจจัยความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทจริงของวัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) โดยใช้ข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายกลุ่มและการเก็บข้อมูลหลายวิธี ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 30 ราย โดย (Hennink & Kaiser, 2022) พบว่างานสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่มีประชากรค่อนข้างเป็นเนื้อเดียวกันมักพบความอึดตัวภายในประมาณ 9–17 การสัมภาษณ์ แต่จำนวนที่เหมาะสมขึ้นกับความหลากหลายของกลุ่มและความซับซ้อนของคำถาม ผู้วิจัยจึงเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 30 ราย ประกอบด้วย 1) ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ 5 ราย 2) ผู้บริหารหรือผู้แทนวัด 5 ราย 3) ผู้นำชุมชน 5 ราย 4) ผู้ประกอบการ 10 ราย และ 5) นักท่องเที่ยว 5 ราย คัดเลือกแบบเจาะจงจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่และสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกได้

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสัมภาษณ์ตามกรอบที่ได้จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล
2. กำหนดกรอบการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม
3. ผู้วิจัยนำคำถามที่สร้างขึ้นปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อความคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณคำถาม ความชัดเจนของภาษา แล้วจึงนำไปปรับปรุงแก้ไข
4. ผู้วิจัยนำคำถามไปทดลองเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายก่อนนำไปใช้จริง
5. ดำเนินการปรับปรุงประเด็นของแนวคำถามในการสัมภาษณ์ ให้ครอบคลุมตามกรอบเครื่องมือที่ใช้

กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อรวบรวมข้อมูล
2. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participate Observation) ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกที่ทำควาในการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการศึกษาวิจัย
3. การสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) สำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) จังหวัดนครศรีธรรมราช
4. การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ร่วมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้เห็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบและแนวทางการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่และรูปแบบที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) จังหวัดนครศรีธรรมราช

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และ Focus Group จำนวน 30 ราย ประกอบด้วย 1) ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ 5 ราย 2) ผู้บริหารหรือผู้แทนวัด 5 ราย 3) ผู้นำชุมชน 5 ราย 4) ผู้ประกอบการ 10 ราย และ 5) นักท่องเที่ยว 5 ราย ซึ่งกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึกและกลุ่มที่เป็น Focus Group เป็นกลุ่มเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้เห็นทั้งมุมมองส่วนตัวแบบลึกซึ้งและปฏิบัติการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเมื่ออยู่ต่อหน้าผู้อื่น วิเคราะห์ด้วย Content Analysis โดยอ่านข้อมูลซ้ำ กำหนดรหัส จัดกลุ่มรหัสเป็นประเด็น และสังเคราะห์เป็นธีมตามวัตถุประสงค์ ข้อมูลจากการสังเกตใช้ประกอบการตีความและตรวจสอบความสอดคล้อง จากนั้นจำแนกปัจจัยเป็น Strengths, Weaknesses, Opportunities และ Threats แล้วใช้ SWOT Analysis เพื่อสังเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ การศึกษาด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเมืองเก่าตะกั่วป่าแสดงให้เห็นว่า SWOT สามารถใช้จัดระบบทรัพยากรและข้อจำกัดเพื่อเชื่อมโยงไปสู่การวางแผนท่องเที่ยวชุมชนได้ (Boonwanno *et al.*, 2022) ขั้นตอนท้ายสังเคราะห์ผล SWOT เป็น 4 มิติของศักยภาพ ได้แก่

ทรัพยากรวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของชุมชน การเข้าถึงและการให้บริการ และการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และสังเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จเป็น 8 ด้าน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิค SWOT Analysis

จุดแข็ง (Strength)

1. มีเอกลักษณ์ทางทรัพยากรวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ ซึ่งได้มีการเชื่อมโยงเข้าไว้ด้วยกันกับการจัดงานประเพณีต่าง ๆ ประจำถิ่น เช่น งานชักพระ งานบุญให้ทานไฟ งานบุญสารทเดือนสิบ
2. จังหวัดนครศรีธรรมราชมีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว
3. วิถีการใช้ชีวิต วัฒนธรรมชุมชน ภาษา อาหาร ศาสนาความเชื่อ หรือธรรมเนียมปฏิบัติของชุมชนมีความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่น
4. ชาวบ้านในชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
5. ผู้นำชุมชนมีแนวคิด และวิสัยทัศน์ในการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน
6. มีความศรัทธาโดยมีผู้คนขนานนามว่า “ขอได้ไหวรับ” อีกทั้งมีผู้ที่ประสบความสำเร็จสมดังที่ตั้งใจเอาไว้
7. มีพื้นที่ของวัดกว้างขวาง และสามารถรองรับผู้คนที่มาท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ
8. การเดินทางสะดวก โดยสามารถเดินทางโดยใช้รถส่วนตัว รถโดยสารประจำทาง และขนส่งสาธารณะอื่นๆ ได้

จุดอ่อน (Weakness)

1. มีประชากรแฝง ซึ่งประชากรเหล่านี้ขาดความร่วมมือและความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น นักท่องเที่ยวที่ไม่ได้ตั้งใจมาเที่ยววัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) เป็นเพียงทางผ่านสำหรับไปสถานที่อื่น
2. นักท่องเที่ยวมีการจอดรถไม่เป็นระเบียบ รวมทั้งมีการทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง
3. บุคลากรที่ให้บริการภายในวัดยังไม่เพียงพอในช่วงเทศกาลและวันหยุดสุดสัปดาห์
4. โครงสร้างการบริหารงานภายในวัดยังไม่ชัดเจน อาจส่งผลกระทบต่อความโปร่งใสและการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นระบบ
5. ผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวัด ขาดความรู้ในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ เนื่องจากบุคลากรที่ให้บริการส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ที่ไม่ได้ศึกษาด้านภาษา
6. ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่วัด

โอกาส (Opportunity)

1. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกลายเป็นกระแสใหม่สำหรับการท่องเที่ยวในปัจจุบัน
2. ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในเรื่องงบประมาณ การทำการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง
3. การคมนาคมสะดวกและมีหลากหลายวิธีการเดินทาง
4. กระแสการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมส่งเสริมการมีรายได้ของคนในชุมชน
5. หน่วยงานทางการศึกษา มีการให้ความรู้กับชาวบ้านในชุมชนอย่างต่อเนื่องทั้งด้านการเป็นผู้ประกอบการและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

อุปสรรค (Threats)

1. รายได้ของประชากรลดลงเนื่องจากสภาวะโรคระบาด ทำให้ประชากรยังขาดสภาพคล่องในเรื่องรายได้
2. ราคาพืชผลทางการเกษตรของประชากรตกต่ำ ทำให้การตัดสินใจท่องเที่ยวขาดสภาพคล่อง
3. การขยายพื้นที่ให้บริการทำได้ยาก เนื่องจากมีพื้นที่ของชาวบ้านอยู่บริเวณใกล้เคียงกับวัด

การสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์ SWOT เป็นศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 4 มิติ

จากผลการวิเคราะห์ SWOT ผู้วิจัยได้นำข้อค้นพบจากจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคมาวิเคราะห์และจัดหมวดหมู่ตามสาระสำคัญ โดยพิจารณาความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงของประเด็นที่มีเนื้อหาในลักษณะเดียวกัน แล้วสังเคราะห์เป็นศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 4 มิติ ได้แก่ 1) ทรัพยากรวัฒนธรรม 2) การมีส่วนร่วมของชุมชน 3) การเข้าถึงและการให้บริการ และ 4) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ ข้อค้นพบจาก SWOT บางประเด็นมีความเชื่อมโยงกับศักยภาพมากกว่าหนึ่งมิติ เนื่องจากการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นระบบที่มีความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากร ชุมชน การบริการ และการบริหารจัดการ ผลการสังเคราะห์พบว่า

มิติทรัพยากรวัฒนธรรม มีพื้นฐานจากจุดแข็งด้านเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ภาษา อาหาร ศาสนา ความเชื่อ และความศรัทธาที่มีต่อวัดเจติย (ไอ้ไข่) ประกอบกับโอกาสจากกระแสความนิยมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จึงสะท้อนให้เห็นถึงทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถนำมาใช้เป็นฐานในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างโดดเด่น

มิติการมีส่วนร่วมของชุมชน สังเคราะห์จากการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน บทบาทและวิสัยทัศน์ของผู้นำชุมชน ตลอดจนโอกาสจากการสนับสนุนของหน่วยงานด้านการศึกษาและการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและความเข้าใจของประชากรแฝงบางส่วน จึงจำเป็นต้องพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมให้ครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่

มิติการเข้าถึงและการให้บริการ สังเคราะห์จากจุดแข็งด้านพื้นที่รองรับนักท่องเที่ยวและความสะดวกในการเดินทาง รวมถึงโอกาสด้านระบบคมนาคม ขณะเดียวกัน ผลการวิเคราะห์ SWOT ยังสะท้อนข้อจำกัดด้านการจัดระเบียบการจราจร การจัดการขยะ จำนวนบุคลากร การสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ควรได้รับการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการให้บริการ

มิติการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว สังเคราะห์จากบทบาทของชุมชน ผู้นำชุมชน และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานด้านการศึกษา ขณะเดียวกัน ยังพบข้อจำกัดด้านโครงสร้างการบริหารภายในวัด รวมถึงข้อจำกัดด้านพื้นที่และความผันผวนทางเศรษฐกิจของประชาชนในพื้นที่ ดังนั้น การพัฒนาระบบบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ จึงเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว

โดยสรุป ผลการวิเคราะห์ SWOT สามารถสังเคราะห์เป็นศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 4 มิติที่มีความสัมพันธ์กัน โดยทรัพยากรวัฒนธรรมเป็นฐานของคุณค่าการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นกลไกในการขับเคลื่อน การเข้าถึงและการให้บริการเป็นปัจจัยสนับสนุนการรองรับนักท่องเที่ยว และการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นกลไกในการควบคุมและพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ผลการสังเคราะห์ดังกล่าวจึงเป็นฐานสำคัญสำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในลำดับต่อไป

2. ผลการวิเคราะห์ ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีดังนี้

2.1 ด้านการให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ผ่านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีลักษณะสะท้อนให้เห็นประวัติศาสตร์ เช่น การนำเสนอประวัติของวัดผ่านเครื่องขยายเสียงภายในวัด การจัดทำควิอาร์โค้ดเพื่อใช้ในการสแกนศึกษาข้อมูลของวัดไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ ภายในวัด การจัดประเพณีต่าง ๆ ที่สำคัญ และประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย

2.2 ด้านการคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตของท้องถิ่นในแง่ของสังคมและวัฒนธรรม โดยการให้วิสาหกิจชุมชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดจำหน่ายสินค้าชุมชน หรือ กิจกรรมต่าง ๆ ภายในวัดที่ดำเนินงานโดยคนในพื้นที่ชุมชนของวัด เพื่อเป็นการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้ และคงไว้ซึ่งวิถีท้องถิ่นของชุมชน

2.3 ด้านการให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง โดยการได้รับความร่วมมืออย่างดีจากภาครัฐและภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง

2.4 ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความโดดเด่นในเรื่องของ ศิลปะและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์

2.5 ด้านการสร้าง ความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว โดยมีบริการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของ นักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม โดยการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม

2.6 ด้านการคำนึงถึงขีดความสามารถรองรับของพื้นที่และความสะอาดของพื้นที่ มีการอบรมและให้ ความรู้แก่บุคลากรที่ให้บริการนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับการให้บริการที่มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้นให้กับ นักท่องเที่ยว ด้วยการประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อขอสนับสนุนบุคลากรที่มีความรู้ด้านการ ท่องเที่ยวมาร่วมถ่ายทอดองค์ความรู้ให้

2.7 ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว มีระบบรักษาความปลอดภัยที่ทันสมัย สร้างความไว้วางใจให้กับนักท่องเที่ยว

2.8 ด้านการจัดการอย่างยั่งยืนในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน เริ่มมีการสนับสนุนให้ เกิดการพัฒนาพื้นที่เป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวสนใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว พร้อมพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการทางการท่องเที่ยวให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยี่ยมเยือน และต้องทำให้การ ท่องเที่ยวเจริญเติบโตอย่างมีขอบเขตภายใต้ขีดความสามารถของการรองรับของพื้นที่

ตารางที่ 1 ศักยภาพ 4 มิติ และ ปัจจัยความสำเร็จ 8 ด้านที่เกี่ยวข้อง

ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 4 มิติ	ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 4 มิติ
1. ทรัพยากรวัฒนธรรม	2.1 การให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี และ 2.4 การอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
2. การมีส่วนร่วมของชุมชน	2.2 การคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตท้องถิ่นในแง่สังคมและวัฒนธรรม 2.3 การให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง และ 2.5 การสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว
3. การเข้าถึงและการให้บริการ	2.5 การสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว 2.6 การคำนึงถึงขีดความสามารถรองรับของพื้นที่และความสะอาด และ 2.7 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว
4. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	2.3 การให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง 2.6 การคำนึงถึงขีดความสามารถรองรับของพื้นที่และความสะอาด 2.7 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว และ 2.8 การจัดการอย่างยั่งยืนในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

การอภิปรายผล

จากการดำเนินการศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวและปัจจัยความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมของวัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถอภิปรายผลดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) จังหวัด นครศรีธรรมราช เนื่องมาจากชุมชนมีเอกลักษณ์ทางทรัพยากรวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ ซึ่งได้มีการ เชื่อมโยงเข้าไว้ด้วยกันกับการจัดงานประเพณีต่าง ๆ ประจำถิ่น มีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่มีความเป็น เอกลักษณ์เฉพาะตัว วิธีการใช้ชีวิต วัฒนธรรมชุมชน ภาษา อาหาร ศาสนา ความเชื่อ หรือธรรมเนียมปฏิบัติของชุมชน มีความเป็นเอกลักษณ์ โดดเด่น รวมถึงชาวบ้านในชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผู้นำชุมชนมีแนวคิดและวิสัยทัศน์ในการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกลายเป็น

กระแสนี้ใหม่สำหรับการท่องเที่ยวในปัจจุบัน อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในเรื่องงบประมาณการทำการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวที่ต่อเนื่อง และในปัจจุบันมีการคมนาคมที่สะดวกและมีหลากหลายวิธีการเดินทางอีกด้วย วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) มีศักยภาพจากทุนทางวัฒนธรรมและความศรัทธาที่เป็นอัตลักษณ์ ประกอบกับการมีส่วนร่วมของชุมชน การเข้าถึงพื้นที่ และการสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ โดยสังเคราะห์เป็น 4 มิติ ได้แก่ ทรัพยากรวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของชุมชน การเข้าถึงและการให้บริการ และการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ขณะเดียวกันความสำเร็จของการจัดการประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม วิถีชีวิตท้องถิ่น ความรู้ การอนุรักษ์ ความพึงพอใจ ชีตความสามารถรองรับและความสะอาด ความปลอดภัย และความยั่งยืน

สาระสำคัญคือศักยภาพที่สูงต้องได้รับการสนับสนุนด้วยระบบบริการและการบริหารจัดการที่สามารถรองรับความนิยม โดยเฉพาะช่วงเทศกาล มิฉะนั้นความนิยมอาจเพิ่มแรงกดดันต่อทรัพยากรและชุมชน สอดคล้องกับ Janwichian *et al.* (2021) ได้กล่าวว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของชุมชนหมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ชุมชนมีศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยชุมชนมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความสมบูรณ์ ประกอบด้วย สถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ประเพณีท้องถิ่น และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพราะในพื้นที่มีการจัดกิจกรรมเชิงอนุรักษ์ที่เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนนักท่องเที่ยวหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีผลิตภัณฑ์จากทรัพยากร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Metis & Pudwong (2021) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ความสำเร็จของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกิดจากการนำทรัพยากรทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเชื่อ และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยชุมชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน การได้รับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล ส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์อัตลักษณ์ของชุมชนควบคู่กับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ Poonsawanmongkol & Choopanya (2023) เสนอว่า แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การเตรียมความพร้อมของชุมชนและพื้นที่เพื่อรองรับ การสร้างสรรค์ทางด้านการตลาด การจัดการความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน และนำเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Roddit (2022) ซึ่งศึกษาการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนรอบอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ พบว่า การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยทุนทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชน การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและสร้างความยั่งยืนในระยะยาว สอดคล้องกับบริบทของวัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีการบูรณาการทรัพยากรทางวัฒนธรรม ความเชื่อ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Esichaikul & Chansawang (2022) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวมรดกวัฒนธรรมของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย พบว่า ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกิดจากการอนุรักษ์โบราณสถานและทรัพยากรทางวัฒนธรรมควบคู่กับการมีส่วนร่วมของชุมชน การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ซึ่งก่อให้เกิดผลเชิงบวกต่อการอนุรักษ์คุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม การสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน และการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งยังเสนอให้มีการสร้างกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวมรดกวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของวัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่อาศัยการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของชุมชน และการสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อยกระดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ จากการนำเทคนิค SWOT Analysis มาจัดทำ TOWS เพื่อวิเคราะห์เป็นกลยุทธ์ในตารางที่ 2 ได้ดังนี้

ตารางที่ 2 การนำเทคนิค SWOT Analysis มาจัดทำ TOWS

กลยุทธ์	การเชื่อมโยง SWOT	ข้อเสนอ
SO	ทุนวัฒนธรรม/ศรัทธา/ชุมชน กระแสท่องเที่ยว/การสนับสนุน	พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและศรัทธา เชื่อมประเพณี สินค้าชุมชน และเรื่องเล่าดิจิทัล
ST	จุดแข็งพื้นที่ ความผันผวน/ข้อจำกัดพื้นที่	วางแผนบริหารความหนาแน่น กระจายกิจกรรมตามฤดูกาล และจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง
WO	บุคลากร ภาษา ขยะ ที่จอดรถ สิ่งอำนวยความสะดวก การสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ	อบรมภาษาและบริการ พัฒนาขยะ/ที่จอดรถ ปรับสิ่งอำนวยความสะดวก และใช้ความร่วมมือจากมหาวิทยาลัย
WT	โครงสร้างบริหาร/บุคลากร การขยายพื้นที่จำกัด	จัดตั้งกลไกประสานงานร่วม กำหนดบทบาท/SOP ช่วงเทศกาล และแผนฉุกเฉิน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย ด้านการให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี ด้านการคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตของท้องถิ่นในแง่ของสังคมและวัฒนธรรม ด้านการให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะได้รับความร่วมมืออย่างดีจากภาครัฐและภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความโดดเด่นในเรื่องของศิลปะและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ด้านการสร้าง ความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว ด้านการคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่และความสะอาดของพื้นที่ ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว และด้านการจัดการอย่างยั่งยืนในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อมของชุมชน โดยเริ่มมีการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาพื้นที่เป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวสนใจ เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว พร้อมพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการทางการท่องเที่ยวให้สามารถดึงดูด นักท่องเที่ยว และส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเติบโตภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับ Metis & Pudwong (2021) ที่พบว่า ความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกิดจากการ มีส่วนร่วมของชุมชนในทุกกระบวนการ การอนุรักษ์อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม การสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชน และการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งส่งผลให้สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวควบคู่กับการอนุรักษ์ ทรัพยากรทางวัฒนธรรมได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Roddit (2022) ที่ศึกษาการพัฒนาศักยภาพแหล่ง ท่องเที่ยวโดยชุมชนรอบอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ พบว่า ปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมประกอบด้วย การอนุรักษ์ทรัพยากรทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ การมีส่วนร่วมของชุมชน การสนับสนุนจากภาครัฐ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว และการบริหารจัดการ แหล่งท่องเที่ยวภายใต้หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวและสร้างความพึงพอใจ ให้แก่นักท่องเที่ยว อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Poonsawanmongkol & Choopanya (2023) ที่เสนอว่า การพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องบูรณาการการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม การพัฒนา ศักยภาพของชุมชน การสร้างความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก การบริหารจัดการพื้นที่รองรับนักท่องเที่ยว และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างสมดุล ทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Esichaikul & Chansawang (2022) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวมรดกวัฒนธรรมของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย พบว่า ความสำเร็จของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกิดจากการบูรณาการการอนุรักษ์โบราณสถาน การมีส่วนร่วม ของชุมชน การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และการสร้าง สมดุลระหว่างการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลเชิงบวกต่อเศรษฐกิจของชุมชน การอนุรักษ์วัฒนธรรม และการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อันสอดคล้องกับผลการศึกษาของวัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) ที่ให้

ความสำคัญกับการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของชุมชน และการบริหารจัดการภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และ Hsu et al. (2022) ที่ศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน พบว่า ความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกิดจากการตัดสินใจร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์คุณค่าทางวัฒนธรรม การสร้างความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางวัฒนธรรม และการสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าให้นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของวัดเจติย (ไอโซ) ที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์วัฒนธรรม ควบคู่กับการสร้างความพึงพอใจและความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงการพัฒนาพื้นที่ภายใต้หลักความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเชิงนโยบาย

1. คนในชุมชนต้องทำความเข้าใจรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวให้มีทิศทางเดียวกัน และต้องร่วมมือกันทำงานให้ชุมชนเดินหน้าต่อไป และควรมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยมุ่งพัฒนาให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวได้
2. กำหนดแผนการปฏิบัติการที่ชุมชนสามารถใช้ได้จริง ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนาชุมชน ในมิติที่ชุมชนยังขาด หรือต้องการให้ช่วยเหลือ
3. การทำงานต้องมีการเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนให้มากขึ้น มีการเข้าไปศึกษาดูงานการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อสานความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน เช่น วัดสุชน วัดยางใหญ่ ที่มีลักษณะเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการตลาดเพื่อจัดทำกลยุทธ์ทางการตลาดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชน และช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยมีนักการตลาดลงพื้นที่เพื่อช่วยเก็บข้อมูล พูดคุยกับชุมชนเพื่อหาแนวทางในการทำการตลาดให้เหมาะสมกับชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มากขึ้น
2. ควรพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวที่เป็นลักษณะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้สามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นได้
3. ควรมีการศึกษาวิจัยด้านการพัฒนาแผนการตลาดการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อสร้างการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลการท่องเที่ยวได้มากขึ้น

References

- Boonwanno, S., Laeheem, K. & Hunt, B. (2022). Utilizing SWOT analysis to map out community-based tourism (CBT) and creative product development by leveraging local cultural capital and histories. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 43(1), 88–93. (in Thai)
- Esichaikul, R. & Chansawang, R. (2022). Community participation in heritage tourism management of Sukhothai Historical Park. *International Journal of Tourism Cities*, 8(4), 897–911.
<https://doi.org/10.1108/IJTC-03-2021-0035>.
- Hennink, M. & Kaiser, B.N. (2022) Sample Sizes for Saturation in Qualitative Research: A Systematic Review of Empirical Tests. *Social Science and Medicine*, 292, Article ID: 114523.
<https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2021.114523>

- Hsu, F. C., Zhang, S., Zhang, Y. & Lee, T. J. (2022). Decision-making behavior in the sustainable development of intangible cultural heritage tourism. *International Journal of Tourism Research*, 24(6), 800–812. <https://doi.org/10.1002/jtr.2546>.
- Janwichian, K., Sutthirak, T., Khamkhow, A., Atitang, P. & Petcharat, W. (2021). Success Factors Sustainable Ecotourism Management of Kiriwong Village Community Nakhon Si Thammarat Province. *Rajapark Journal*, 15(40), 264-273. (in Thai)
- Meesomsak, P. (2022). Cultural tourism management for sustainable local development. *Journal of Tourism Studies*, 18(2), 45–61. (in Thai)
- Metis, J., & Pudwong, P. (2021). Participation of local people in the management of cultural tourism activities: Community of Ban Khun Samut Chin, Samut Prakan. *Journal of Humanities and Social Sciences Review*, 23(2), 159–170. (in Thai)
- Poonsawanmongkol, L. & Choopanya, T. (2023). Guidelines for Developing the Cultural Tourism Management and Potential in Suan Dusit Area and Related Areas. *Tamnakh Journal Suan Sunandha Rajabhat University*, 1(1), 72-89. (in Thai)
- Roddit, S. (2022). Developing the potential of sustainable community-based tourist attractions by community participation around Si Thep Historical Park. *Ganesha Journal*, 18(2), 58–74. (in Thai)
- Tourism Authority of Thailand. (2025). *Annual report 2025*. <https://www.tat.or.th/en/document-publications/annual-report>. (in Thai)
- United Nations Tourism. (2024). *World Tourism Barometer*. <https://www.unwto.org>. (in Thai)

ผู้เขียน

นางสาวพัทธนันท์ อธิตัง

นักศึกษานิเทศศาสตร์ เอก บริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ
คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ
เลขที่ 140 หมู่ที่ 4 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000
E-mail: boss_ac0007@hotmail.com

รองศาสตราจารย์ ดร.เจษฎา นกน้อย

อาจารย์ที่ปรึกษา คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ
เลขที่ 140 หมู่ที่ 4 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000
E-mail: cnoknoi@yahoo.com

